

Skaidrojums valsts budžeta finanšu bilancei

Vispārējie principi

Valsts budžeta finanšu bilance (turpmāk - finanšu bilance) ir pārskats par valsts finansiālo darbību, kas parāda valsts finanšu aktīvus un saistības, to pārmaiņas pārskata periodā, kā arī valsts budžeta finanšu darbības rezultātu.

Finanšu bilance ir sagatavota atbilstoši likumam "Par grāmatvedību", "Likums par budžetu un finanšu vadību" un normatīvajos aktos grāmatvedības jomā noteiktajam.

Valsts budžeta finanšu grāmatvedības uzskaitē kārtota apstiprinātajos grāmatvedības kontos atbilstoši Valsts kases 2004.gada 29.decembra kārtībā Nr.2 "Valsts budžeta finanšu uzskaites grāmatvedības kontu atvēršana un slēgšana Valsts kasē" un Valsts kases 2001.gada 29.maija rīkojumā Nr.57 "Par Valsts kases valsts budžeta uzskaites grāmatvedības politiku" noteiktajam.

2004.gadā grāmatvedības uzskaitē un valsts budžeta finanšu bilances sagatavošanā pielietots uzkrāšanas princips.

Finanšu bilance sagatavota, pamatojoties uz vēsturisko cenu principu, izņemot atvasinātos finanšu instrumentus, kuri novērtēti patiesajā vērtībā.

Valsts budžeta finanšu bilancē par vērtības mēru lietota Latvijas Republikas naudas vienība lats (Ls). Valsts budžeta finanšu bilance ietver finanšu aktīvus un saistības uz 2004.gada 31.decembri, kā arī sniedz salīdzinošos datus uz 2003.gada 31.decembri.

Uzskaitē un novērtēšana

Aktīvu un saistību īstermiņa un ilgtermiņa daļas

2004.gada finanšu bilance sagatavota, nodalot aktīvu un saistību īstermiņa un ilgtermiņa daļas. Par ilgtermiņa aktīviem atzīti aktīvi, kuru lietošana plānota ilgāk kā vienu gadu vai apmaksā paredzēta vēlāk kā pēc viena gada no bilances datuma. Īstermiņa aktīvi ir aktīvi, kuru pielietošana vai apmaksā paredzēta gada laikā no bilances datuma.

Par ilgtermiņa saistībām atzītas saistības, kuru atmaksā paredzēta vēlāk kā pēc viena gada no bilances datuma. Īstermiņa saistības ir saistības, kuru atmaksā paredzēta viena gada laikā no bilances datuma.

Debitoru uzskaitē

Saskaņā ar pašreizējo uzskaites politiku šajā postenī uzrāda valsts budžeta pārņemto Latvijas Gāzes parādu, atsevišķi nodalot īstermiņa un ilgtermiņa daļu.

Aizdevumu uzskaitē

Valsts budžeta finanšu bilancē iekļauti izsniegtie valsts budžeta aizdevumi valsts un pašvaldību budžetiem un kapitālsabiedrībām.

Izsniegto aizdevumu īstermiņa un ilgtermiņa daļas bilancē nodalītas un uzrādītas atsevišķi. Visiem valsts budžeta aizdevumiem Valsts kase apsver riskus un nosaka atbilstošus uzkrājumus to vērtības samazinājumam un iespējamiem zaudējumiem. Valsts budžeta finanšu bilancē aizdevumi uzrādīti to atgūstamajā vērtībā, ņemot vērā uzkrājumus iespējamiem parādu zaudējumiem.

Procentu ieņēmumi par izsniegtajiem aizdevumiem atzīti saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Noguldījumu uzskaitē

Noguldījumu sastāvā ietverti uz laiku brīvo līdzekļu ieguldījumi depozītos Latvijas Bankā un citās kredītiestādēs, atsevišķi nodalot īstermiņa un ilgtermiņa noguldījumus. Noguldījumu procentu ieņēmumi uzskaitīti pēc uzkrāšanas principa.

Uzkrātie ieņēmumi

Šajā bilances postenī uzrāda iepriekšējos gados un pārskata gadā uzkrātos, bet vēl nesaņemtos ieņēmumus.

Citas prasības

Tā kā valsts parāda vadības stratēģijas mērķa sasniegšanai un uzdevumu īstenošanai ir pieļaujama atvasināto finanšu instrumentu pielietošana, Valsts kase 2004.gadā valsts parāda vadības ietvaros noslēdza atvasināto finanšu instrumentu darījumus. Atvasinātie finanšu instrumenti sākotnēji bilancē atzīti to iegādes vērtībā un turpmāk pārvērtēti to patiesajā vērtībā. Patiesā vērtība tiek noteikta pēc “*Neto present value*” metodes. Atvasinātie finanšu instrumenti finanšu bilancē uzrādīti kā aktīvi, jo to patiesā vērtība ir pozitīva.

Saņemtie īstermiņa noguldījumi

Saskaņā ar likumu “Par budžetu un finanšu vadību” valsts budžeta izpildītājiem attiecībā uz speciālo budžetu, ārvalstu finanšu palīdzību un ES politiku instrumentiem ir tiesības noslēgt vienošanos ar Valsts kasi par iepriekšminēto līdzekļu ieguldīšanu depozīta veidā. Saņemtie noguldījumi bilancē uzrādīti, nodalot atsevišķi noguldījumu īstermiņa un ilgtermiņa daļas. Saņemto noguldījumu procentu izdevumi uzskaitīti pēc uzkrājuma principa.

Valsts parāds

2004.gada 31.decembrī valsts parāda sastāvā ietvertas īstermiņa, vidēja termiņa valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmes, ilgtermiņa obligācijas un eiroobligācijas un aizņēmumi ārvalstu finanšu institūcijām.

Emitētās obligācijas un citi parāda vērtspapīri

Valsts emitētās eiroobligācijas finanšu bilancē sākotnēji uzskaitītas to emisijas cenā. Īstermiņa parādzīmes ir valsts vērtspapīri ar dzēšanas termiņu līdz vienam gadam (ieskaitot). Vidēja termiņa parādzīmes ir valsts vērtspapīri ar dzēšanas termiņu no viena gada (neieskaitot) līdz pieciem gadiem (ieskaitot). Ilgtermiņa obligācijas ir valsts parādzīmes ar dzēšanas termiņu virs pieciem gadiem. Emitēto obligāciju un citu parāda vērtspapīru īstermiņa un ilgtermiņa daļas bilancē nodalītas un uzrādītas atsevišķi. Procentu izdevumi par valsts parādzīmēm uzskaitīti saskaņā ar uzkrāšanas principu. Uzkrātie procenti ir iekļauti bilances postenī “Uzkrātie izdevumi”.

Aizņēmumi

Aizņēmumi finanšu bilancē uzrādīti no brīža, kad saņemta nauda vai tās ekvivalenti no iekšzemes vai ārvalstu finanšu institūcijas, atsevišķi nodalot īstermiņa un ilgtermiņa daļu. Procentu izdevumi par aizņēmumiem uzskaitīti saskaņā ar uzkrāšanas principu. Uzkrātie procenti ir iekļauti bilances postenī “Uzkrātie izdevumi”.

Saistības par saņemto ārvalstu finanšu palīdzību un ES politiku instrumentu līdzekļiem

Saņemtais ES finansējums uzrādīts bilancē kā īstermiņa saistības brīdī, kad naudu no Eiropas Komisijas budžeta saņem Valsts kases valūtas kontā bankā.

Saistības par fondu sadali

Šajā postenī uzrādītas saistības, kas radušās saņemot līdzekļus, kurus saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto Valsts kase pārdala no attiecīgajiem fondiem. Valsts kasei rodas saistības par fondu līdzekļiem brīdī, kad fondu uzskaites kontos ieskaita pārdalāmos līdzekļus.

Uzkrātie izdevumi

Šajā izdevumu posteņī uzrāda uzkrātos izdevumus, kas attiecas uz pārskata gadu un iepriekšējiem gadiem, kuri ir aprēķināti un ir zināmas precīzas to summas, bet nav samaksāti līdz pārskata gada beigām.

Pārējās īstermiņa saistības

Šajā bilances posteņī uzrāda īstermiņa saistības, kuras nav klasificētas iepriekšminētajos posteņos.

Ziedojumus un dāvinājumus uzrāda kā pārējās īstermiņa saistības brīdī, kad naudu ieskaita Valsts kases kontā.

Valsts budžeta iestāžu līdzekļi: speciālā (sociālā) budžeta līdzekļi, ziedojumu un dāvinājumu līdzekļi, deponētie līdzekļi, citu budžetu līdzekļi; pašvaldību un pašvaldību budžeta iestāžu un kapitālsabiedrību līdzekļu kontu atlikumi 2004.gada valsts konsolidētās bilances sagatavošanai uzrādīti bilances posteņī "Pārējās īstermiņa saistības" sastāvā kā saistības par Valsts kases klientu kontu atlikumiem.

Paskaidrojumi bilances posteņiem

Debitori

Valsts budžeta finanšu bilances kvalitātes nodrošināšanai un 2003.gada un 2004.gada finanšu bilancē ietvertu datu salīdzināšanai bilances posteņī "Īlgtermiņa debitori" uzrādīti valsts budžeta pārņemtie a/s "Latvijas Gāze" debitori kā pārņemtie ilgtermiņa aizdevumi – uz 2003.gada 31.decembri Ls 570 493 vērtībā un uz 2004.gada 31.decembri Ls 468 355 vērtībā;

un bilances posteņa "Īstermiņa debitori" sastāvā uzrādīti pārņemtie īstermiņa aizdevumi – uz 2003.gada 31.decembri Ls 3 878 746 vērtībā un uz 2004.gada 31.decembri Ls 344 165 vērtībā.

Noguldījumi

Gada pārskata 18.pielikumā uzrādītas īstermiņa un ilgtermiņa noguldījumu izmaiņas 2004.gadā. Depozītu izvietojums kredītiestādēs 2004.gada 31.decembrī parādīts gada pārskata 19.pielikumā.

Aizdevumi

Gada pārskata 17.pielikumā "Pārskats par valsts aizdevumiem 2004.gadā" apkopoti visi valsts budžeta izsniegtie aizdevumi.

Citas prasības

Finanšu bilancē uz 2004.gada 31.decembri kā citas prasības uzrādītas prasības Ls 21 711 806 vērtībā, t.sk., kā prasības pret kredītsabiedrībām par FORWARD darījumiem Ls 21 046 722 vērtībā.

Finanšu bilancē uz 2003.gada 31.decembri kā citas prasības uzrādītas prasības Ls 151 133 vērtībā.

Uzkrātie ieņēmumi

2004.gada 31.decembrī uzkrāto ieņēmumu Ls 3 624 530 vērtībā ietverti:

uzkrātie procenti depozītu noguldījumiem Ls 118 528 vērtībā;

aizdevumu uzkrātie procentu ieņēmumi Ls 3 272 957 vērtībā;

aizdevumu un galvojumu uzkrātie saistību maksājumi Ls 3 904 vērtībā;

uzkrātie apkalpošanas maksājumi Ls 107 850 vērtībā;

uzkrātie procenti par kontu atlikumiem Ls 99 324;

uzkrātie ieņēmumi no atvasinātajiem finanšu instrumentiem Ls 21 967 vērtībā.

2003.gada 31.decembrī uzkrāto ieņēmumu Ls 3 866 345 vērtībā ietverti:

uzkrātie procenti depozītu noguldījumiem Ls 381 391 vērtībā;

FMInf_040805_fin.bil.sk; Latvijas Republikas 2004.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem; 2.sējums

aizdevumu uzkrātie procentu ieņēmumi Ls 3 371 122 vērtībā;
aizdevumu un galvojumu uzkrātie saistību maksājumi Ls 3 886 vērtībā
un uzkrātie apkalpošanas maksājumi Ls 109 946 vērtībā.

Naudas līdzekļi

Naudas līdzekļu sastāvā ietverti Valsts kases kontu atlikumi Latvijas Bankā un citās kredītiestādēs. Naudas līdzekļu izvietojums kredītiestādēs 2004.gada 31.decembrī parādīts gada pārskata 19.pielikumā.

Budžeta izpildes rezultāts

Budžeta izpildes rezultāts finanšu bilancē uz 2003.gada 31.decembri uzrādīts

Ls (552 067 521) vērtībā, sekojošos bilances posteņos:

“Iepriekšējo budžeta gadu izpildes rezultāts” Ls (388 153 232) vērtībā un “Budžeta gada izpildes rezultāts” Ls (163 914 289) vērtībā.

Budžeta izpildes rezultāts finanšu bilancē uz 2004.gada 31.decembrī uzrādīts

Ls (868 813 381) vērtībā, sekojošos bilances posteņos:

“Iepriekšējo budžeta gadu izpildes rezultāts” Ls (623 826 193) vērtībā un “Budžeta gada izpildes rezultāts” Ls (244 987 188) vērtībā.

Valsts budžeta finanšu bilances kvalitātes nodrošināšanai un 2003.gada bilancē ietverto datu salīdzināšanai finanšu bilancē uz 2004.gada 31.decembri koriģēts bilances postenis “Iepriekšējo gadu budžeta izpildes rezultāts” par Ls 72 371 667, t.sk.,:

Ls 3 170 468 vērtībā par LR Vides investīciju fonda un Energoefektivitātes fonda līdzekļiem;

Ls 69 201 199 vērtībā par VK klientu kontu atlikumiem un par pārējiem iepriekšējos budžeta gadus ietekmējošiem darījumiem Ls (612 995) vērtībā.

Valsts parāds

Gada pārskata 15. un 16.pielikumā uzrādīts valsts parāds atbilstoši likumā “Likums par budžetu un finanšu vadību” noteiktajam, ka valsts parāds ir to saistību kopējā summa naudas izteiksmē, kuru sedz no valsts budžeta līdzekļiem.

2004.gada laikā centrālās valdības parāds ir palielinājies par Ls 128 672 291, galvenokārt eiroobligāciju emisijas rezultātā un 2004.gada 31.decembrī sasniedz Ls 974 952 035 vērtību.

Valsts budžeta parāda saistību pārskats sadalījumā pēc kreditora tipa uzrādīts gada pārskata 15.pielikumā.

Valsts parāda sadalījums pa termiņiem un kreditoriem uzrādīts gada pārskata 16.pielikumā.

Valsts iekšējais parāds

Valsts iekšējais parāds uz 2004.gada 31.decembri finanšu bilancē uzrādīts Ls 422 971 702 vērtībā jeb 43% no kopējā valsts parāda. Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru apjoms apgriezībā 2004.gada 31.decembrī salīdzinājumā ar 2003.gada 31.decembri ir pieaudzis par Ls 49 064 296 jeb 13,12% no kopējā valsts parāda.

2004.gadā tika atmaksāti 2003.gada 4.ceturksnī izmantotie īstermiņa aizdevumi (kredītlīnijas).

Detalizēts sadalījums pēc kreditoriem valsts iekšējam parādam uzrādīts gada pārskata 16.2.pielikumā.

Valsts ārējais parāds

Valsts ārējais parāds uz 2004.gada 31.decembri uzrādīts Ls 551 980 333 vērtībā jeb 57% no kopējā valsts parāda. 2004.gadā valsts ārējais parāds ir pieaudzis par Ls 132 351 899. Palielinājumu galvenokārt veidoja 2004.gada aprīlī pirmo reizi veiktā 10 gadu eiroobligāciju emisija.

2004. gada 31.decembrī valsts ārējā parāda sastāvā ietvertas ilgtermiņa eiroobligācijas un valsts ilgtermiņa aizņēmumi.

Emitēto vērtspapīru nominālvērtība uzrādīta gada pārskata 15.pielikumā.

FMInf_040805_fin.bil.sk; Latvijas Republikas 2004.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem; 2.sējums

Detalizēts sadalījums pēc kreditoriem valsts ārējam parādam uzrādīts gada pārskata 16.1.pielikumā.

Saistības par saņemto ārvalstu finanšu palīdzību un ES politiku instrumentu līdzekļiem

2004.gada 31.decembrī finanšu bilancē uzrādītās saistības par ārvalstu finanšu palīdzības un ES politiku instrumentu līdzekļiem Ls 127 878 216 vērtībā, t.sk., par ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem no LR Vides Investīciju fonda un Energoefektivitātes fonda līdzekļiem Ls 4 154 269 vērtībā, kuri iepriekšējos pārskata periodos netika uzrādīti īstermiņa saistību sastāvā.

2003.gada 31.decembrī finanšu bilancē uzrādītās saistības par ārvalstu finanšu līdzekļiem Ls 29 324 171 vērtībā.

Saistības par fondu sadali

2004.gada 31.decembrī finanšu bilancē uzrādītās saistības par fondu sadali Ls 3 394 768 vērtībā, attiecīgi 2003.gada 31.decembrī Ls 2 104 625 vērtībā.

Saņemtie īstermiņa noguldījumi

2004.gada 31.decembrī saņemto īstermiņa noguldījumu sastāvā uzrādītās saistības par Akadēmisko programmu aģentūras ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu noguldījumiem Valsts kasē Ls 272 125 vērtībā.

2003.gada 31.decembrī saņemto īstermiņa noguldījumu sastāvā uzrādītās saistības Ls 1 019 239 vērtībā.

Uzkrātie izdevumi

2004.gada finanšu bilancē uzkrāto izdevumu sastāvā iekļautas saistības uzkrātiem procentu un saistību izdevumiem emitētajiem vērtspapīriem, overdraftiem un ārvalstu aizņēmumiem.

2004.gada 31.decembrī uzkrāto izdevumu kopējā vērtība ir Ls 21 406 402 un tajā ietverti uzkrājumi procentu izdevumiem:

emitētajām eiroobligācijām Ls 9 643 793 vērtībā;

valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmēm Ls 10 503 347 vērtībā ;

ārvalstu aizņēmumiem Ls 1 235 788 vērtībā;

overdraftiem Ls 4 vērtībā;

klientu depozītu noguldījumiem Ls 357 vērtībā un uzkrājumi saistību izdevumiem Ls 23 113 vērtībā ārvalstu aizņēmumiem.

2003.gada 31.decembrī uzkrāto izdevumu kopējā vērtība ir Ls 17 351 404 un tajā ietverti uzkrājumi procentu izdevumiem: vērtībā Ls 6 660 782 emitētajām eiroobligācijām;

vērtībā Ls 9 476 710 valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmēm;

vērtībā Ls 1 167 271 ārvalstu aizņēmumiem;

vērtībā Ls 15 462 overdraftiem un uzkrājumi saistību izdevumiem vērtībā Ls 31 179 ārvalstu aizņēmumiem.

Pārējās īstermiņa saistības

2004.gada 31.decembrī finanšu bilancē uzrādītās pārējās īstermiņa saistības Ls 157 045 842 vērtībā, t.sk., Valsts kases saistības pret Valsts kases klientiem par 2004.gadā Valsts kasē iesniegtajiem klientu maksājumiem, par kuriem norēķini ar saņēmējiem veikti 2005.gadā Ls 1 257 727 vērtībā, par Valsts kases klientu kontu atlikumiem VK kontos Ls 155 461 991 vērtībā un citas saistības Ls 326 124 vērtībā.

2003.gada 31.decembrī finanšu bilancē uzrādītās pārējās īstermiņa saistības Ls 4 177 382 vērtībā, t.sk., Valsts kases saistības pret Valsts kases klientiem par 2003.gadā Valsts kasē iesniegtajiem klientu maksājumiem, par kuriem norēķini ar saņēmējiem veikti 2004.gadā Ls 4 074 035 vērtībā un citas saistības Ls 103 347 vērtībā.

Bilances posteņa "Pārējās īstermiņa saistības" pieaugums 2004.gadā par summu

Ls 152 868 460 veidojies, jo iekļautas saistības par Valsts kases klientu kontu atlikumiem Ls 155 461 994 vērtībā, kuras iepriekšējos pārskata periodos netika uzrādītas īstermiņa saistību sastāvā.

Aizdevumu norakstīšana

Valsts budžeta prasībās iekļautas arī prasības par līdzekļiem, kas aizdoti Pasaules Bankas "Izglītības kvalitātes reformas un izmaksu efektivitātes palielināšanas skolai" sistēmas attīstības projekta ietvaros. Līguma nosacījumi paredz, ka aizdevuma saņēmējam nebūs jāatmaksā tā daļa no aizdevuma summas, kas izlietota atbilstoši noteiktajam mērķim. Neatkarīgi no atmaksu saņemšanas vai aizdevuma prasību norakstīšanas, valsts parāds Pasaules Bankai jāatmaksā līgumā paredzētajos termiņos un vērtībā. 2004.gada laikā norakstīti aizdevumi Pasaules Bankas "Izglītības kvalitātes reformas un izmaksu efektivitātes palielināšanai skolai" ietvaros Ls 2 617 434 vērtībā.

Saskaņā ar likuma "Par valsts budžetu 2004.gadam" 25.panta 1.daļu finanšu ministrs Ministru kabineta noteiktajā kārtībā dzēsis aizdevumus Ls 2 937 738 vērtībā likvidētajiem uzņēmumiem (uzņēmēj sabiedrībām) vai komercsabiedrībām. Summas, kuras gada laikā norakstītas no aizdevuma kopējās vērtības, gada pārskata 17.pielikumā uzrādītas kā citas plūsmas.

Zemilances prasības

Zemilances prasībās uz 2004.gada 31.decembri uzrādītas prasības pret valsts pamatbudžeta iestādēm par aizdevuma pamatsummu Ls 10 202 086 vērtībā; Finanšu ministrijas STF-2 aizdevuma uzskaitē Ls 6 435 821 Ls vērtībā un prasības pret a/s "Parex banka" par ieguldījumu akcijās Ls 760 vērtībā.

Zemilances saistības

Zemilances saistībās uz 2004.gada 31.decembri uzrādīti uzkrājumi iespējamām saistībām, izvērtējot riska faktoru par iespējamām no līgumiem izrietošām saistībām galvojumu Ls 9 315 361 vērtībā un saistības pret Ekonomikas ministriju par vērtspapīru kontā ieguldītajām akcijām Ls 760 vērtībā.

Finanšu bilances pielikumi

Paskaidrojumi valsts finanšu bilancei uzrādīti 15. līdz 19.pielikumos.

Papildus informācija, kura tieši neattiecas uz 2004.gada finanšu bilances atlikumiem, ietverta no 20. līdz 24.pielikumam:

20.pielikumā "Pašvaldību naudas līdzekļu, to ekvivalentu un depozītu atlikums uz 2004.gada 31.decembri", t.sk., naudas līdzekļu atlikumi Valsts kases kontos;

21.pielikumā "Valsts ārējo aizņēmumu izmaksu, atmaksu un apkalpošanas izdevumu prognoze (2004. - 2006.gadam)" un 23.pielikumā "Valsts neatmaksāto aizdevumu saraksts uz 2004.gada 31.decembri", atbilstoši likuma "Likums par budžetu un finanšu vadību" 31.pantā noteiktajam uzrāda neatmaksāto valsts parādu un maksājumus, kas saskaņā ar parāda saistībām veikti kārtējā gadā un pēdējos trijos gados un ikgadējās parāda saistības attiecībā uz pieciem turpmākajiem gadiem;

24.pielikumā "Valsts izsniegto galvojumu saraksts uz 2004.gada 31.decembri" uzrāda valsts vārdā izsniegtos galvojumus, kā arī darījumus sakarā ar valsts galvojumu saistībām.

04.08.2005.

2273

Irēna Šuksta

7094210, irena.suksta@kase.gov.lv